

фразеологічного, граматичного. Чимало виявлено тропеїчних конструкцій на позначення вказаного концептуалізованого поняття. Усі розглянуті назви забезпечують емоційність, образність газетних публікацій і є здебільшого оцінно маркованими.

Автори газетних текстів про війну не лише послуговуються традиційними для української лінгвокультури номінативними засобами, а й використовують власні конструкції. Лінгвалізація досліджуваних концептів засвідчила симпатії й антипатії журналістів до понять війни і миру, ворогів і захисників тощо. Усе це може стати предметом подальших наукових студій. Перспективним, зокрема, вважаємо ґрунтовне дослідження концептів «війна» і «мир» в аспекті реалізації ними опозитивних відношень в українському етнокультурному просторі на матеріалі інших текстів.

Список використаної літератури

1. Свобода. 2014. № 17-69.
2. Словник української мови: в 11 т. / [ред. колег. І. К. Білодід (голова) та ін.]. Київ: Наукова думка, 1970-1980. Т. 2.
3. Слухай Н. В., Снитко О. С., Вільчинська Т. П. Когнітологія та концептологія в лінгвістичному висвітленні: навч. посіб. Київ: Київський університет, 2011. 367 с.

*Максим Вербовецький,
здобувач другого (магістерського) рівня вищої освіти,
спеціальність 035 Філологія,
Тернопільський національний педагогічний університет
імені Володимира Гнатюка
Науковий керівник – кандидат філологічних наук,
доцент Галина Бачинська*

ГОДОНІМІКОН МІСТА ТЕРНОПІЛЬ: ФУНКЦІОНАЛЬНИЙ АСПЕКТ

Власні назви є одним із класів онімних одиниць, які функціонують у межах населених пунктів. Урбанонімний простір міста представляє топонімні одиниці (ім'я, назва внутрішньоміського топографічного об'єкта (вулиці, проспекту, бульвару, провулку, будь-якого об'єкта міста, що має ім'я)). «Топоніми становлять одну з найчисельніших груп у складі української мови загалом і пропріальної лексики зокрема, що зумовлено розмаїттям і невизначеною кількістю позначуваних ними географічних об'єктів» [2, с. 21].

Питання функціонування топонімікону висвітлено в працях О. Белея, Д. Бучка, С. Вербича, К. Галаса, Ю. Карпенка, М. Кордуби, В. Котович, В. Лучика, О. Михальчук, М. Романюк, М. Торчинського, В. Шульгача та інші.

Урбанонімікон є виразником ціннісних орієнтирів суспільства, формує життєві пріоритети жителів. Процеси перейменування тісно пов'язані із зміною суспільних формацій, є втіленням топонімічної політики державного та місцевого рівнів, а також залежать від культурних чинників, які мають особливу вагу в соціумі. На думку М. Торчинського, особливою рисою урбанонімів є репрезентація «культурно-історичної сутності населеного пункту, де вони вживаються» [4, с. 166].

Окремий урбанонімний клас топонімів становлять годоніми – назви лінійних об'єктів міста, до яких належать назви вулиць, площ, майданів тощо.

Сучасний годонімікон українських міст представлений історичними назвами, назвами радянського періоду та онімами, що пов'язані із національним відродженням. Ці групи залежно від конкретного міста по-різному представлені в кількісному та якісному планах і, відповідно, займають різну нішу в процесі впливу власнеіменної номінації на свідомість мешканців та навпаки – впливу свідомості мешканців на процес власнеіменної номінації.

Назви вулиць, складаючи топонімікон міста, виконують функції, властиві усім онімним одиницям:

- номінативну (дають назву об'єкту/суб'єкту);
- ідентифікації (ідентифікують об'єкт/суб'єкт у просторі);
- диференціації (вирізняють об'єкт/суб'єкт серед інших, у тому числі подібних). Проте годоніміми виконують й інші функції [1, с. 29–30]:
- інформативну (інформує про об'єкт, орієнтує людину у просторі, конкретніше – у місті). Цю функцію виконують усі без винятку назви вулиць, проте є й такі, які вказують на розміщення самої вулиці по відношенню до природніх, промислових чи інших об'єктів: *Набережна, Транспортна, За Рудкою, Загребелля*;
- естетичну (назва оригінальна, нетипова): *Дівоча, Фестивальна*;
- ідеологічну (виражає ідеологію держави). Серед цих назв такі, які фіксують у пам'яті людей знаменні події або ж прославляють відомих осіб, що внесли свій вклад у розбудову держави/міста, здійснювали просвітницьку діяльність. Тут представлені вулиці на честь осіб, що відомі на всеукраїнському чи регіональному/місцевому рівнях: *Михайла Грушевського, Пилипа Орлика, Симона Петлюри, Патріарха Мстислава, Володимира Луцаковського*. Є назви і безіменної номінації: *Вояків дивізії «Галичина»*;
- часову (відображає часові проміжки, прив'язує до часу): *Торговиця, Руська, Валога; Ігоря Пелиха, Миколи Карпенка* (визволитель Тернополя у 1944 році), *Тараса Протасевича* (загинув в Афганістані);
- історичну. Ці назви пов'язані з певними історичними подіями, особистостями: *Січових Стрільців Героїв Євромайдану; Данила Галицького, Степана Бандери*;
- культурну. Серед цих назв трапляються іменування, що вказують на представників як іноземної культури: вулиця *Фридерика Шопена* (польський композитор), *Едварда Гріга* (норвезький композитор), *Шоти Руставелі* (грузинський поет), *Юліуша Словацького* (польський письменник); так і української. Тут представлені найменування: а) письменників: *Марка Вовчка, Богдана Лепкого, Лесі Українки, Василя Стуса, Тараса Шевченка*; б) науковців: *Володимира Гнатюка, Миколи Пирогова, Івана Пулюя, Василя Сімовича*; в) театральних діячів: *Леся Курбаса*; г) співаків: *Соломії Крушельницької, Назарія Яремчука*; г) спортсменів: *Андрія Пушкаря*; д) телеведучих: *Ігоря Пелиха*; е) скульпторів: *Михайла Паращука*; є) релігійних діячів: *Володимира Громницького, Йосифа Сліпого*. Виявлено і назви вулиць на честь кількох відомих представників однієї родини: *вулиця Братів Гжицьких* (представники митецької та наукової сфери), *Родини Барвінських* (релігійні, громадські діячі, вчителі, адвокати, представники медичної сфери);
- релігійну (назви сакральної сфери). Нами виявлено лише одну таку назву: *Вертепна*. Проте Словник української мови подає таке значення слова: «1. Печера. 2. Старовинний пересувний ляльковий театр, де ставили релігійні і світські п'єси. 3. Сховище або місце гульбища злочинців, розпусників і т. ін.» [3, т.1, с. 332];
- фізико-географічну (вказують на особливості, природній фактор): *Камінна, Глибока, Доли* (пор. долина), *Низинна, Лісова, Гайова, Куток*;
- етнографічну (на назвотворення впливає національна належність людей). Етніміми виявлено в основах назв вулиць *Татарська, Циганська* тощо. Виявлено й

назви, що називають інші етнічні групи чи народності, проте невідомо, чи мають прямий стосунок до їх представників: *Тбіліська, Канадська*. Назва вулиці *Слівенська* вказує на абсолютно інші стосунки: пор. м. Слівен – місто-побратим Тернополя.

Отже, назви вулиць міста Тернопіль представляють історичну, культурну спадщину, виявляють світові, загальнодержавні ціннісні орієнтири та мають локальні особливості, що створюють оригінальність місцевого урбанонімікону.

Список використаної літератури

1. Крупеньова Т. І. Лексико-семантичні та словотвірні особливості годонімів міста Одеси. Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету. Серія: Філологія. 2015. № 16. С. 29–31.

2. Лучик В. Про особливості номінації в топонімії України. *Вісник Прикарпатського національного університету. Філологія*. Випуск XXIX–XXXI. С. 21–24.

3. Словник української мови: в 11 т. / АН УРСР. Інститут мовознавства; за ред. І. К. Білодіда. К.: Наукова думка, 1970–1980.

4. Торчинський М. М. Структура онімного простору української мови : монографія, Хмельницький: Авіст, 2008. 550 с.

Катерина Корнелюк,

*здобувач першого (бакалаврського) рівня вищої освіти,
спеціальність 014 Середня освіта (Українська мова і література),*

*Тернопільський національний педагогічний університет
імені Володимира Гнатюка*

Науковий керівник – кандидат філологічних наук,
доцент **Олена Штонь**

ЗАСОБИ ХУДОЖНЬОЇ ВИРАЗНОСТІ У ПІСНЯХ ПЕРІОДУ РОСІЙСЬКО-УКРАЇНСЬКОЇ ВІЙНИ

Роль пісень у життя кожного народу важко переоцінити, адже за допомогою таких текстів ми пізнаємо історію, традиції та переживання людей у певний період життя нації, зокрема нашої рідної України. Експресивний потенціал пісенної творчості виявляється насамперед завдяки таким традиційним засобам художньої виразності, як епітети, порівняння, метафори тощо. І хоч вивчення стилістичних засобів у художніх та публіцистичних текстах завжди привертає увагу лінгвістів, лінгвостилістичні особливості тропів у піснях періоду російсько-української війни предметом окремого аналізу ще не були, тому тема нашої наукової розвідки є актуальною.

Джерелом дослідження стали сучасні українські пісні, які у своїх текстах мають посилення на російсько-українську війну, таких виконавців: Chico і Qatoshi, Skofka, ВАСЯЯН, Ява, The Hardkiss, KRUTЬ, Тінь Сонця, Kalush Orchestra, Jerry Heil, Melovin, Христина Соловій, Kola, YAKTAK, Артем Пивоваров & NK, Артем Пивоваров feat Злата Огневич, Parfeniuk, DOROFEEVA. Для картування матеріалу скористалися музичним додатком Spotify [2].

Мета роботи: здійснити семантико-стилістичний аналіз засобів виразності у текстах пісень, які були створені в період повномасштабного вторгнення росії на територію України.